САРДЭЧНЫЯ ПРЫВІТАННІ ЖАНЧЫНАМ!

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 9 (366) | ГОД VIII | 3 САКАВІКА 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР

Год Беластоцкай зямлі

Сёлета знамянальнай падзеяй у жыцці Беласточчыны стаецца абнародваны Ваяводскім камітэтам Фронта адзінства народа Год Беластоцкай зямлі. Шчыльна спалучаецца ён з адзначэннем у 1963 годзе Тысячагоддзя Польскай дзяржавы, з'яўляючыся неад'емнай часткай гэтага вялікага ўсенароднага свята.

Год Беластоцкай зямлі — гэта праява самага шчырага клопату ўсяго грамадства аб паспяховым гаспадарчым і культурным развіцці ваяводства, гэта доказ, як блізкімі з'яўляюцца сэрцу жыхароў гарадоў і вёсак інтарэсы нашай зямлі. Няма, мабыць, такой дзялянкі жыцця, дзе б не трэба было сапраўды па-гаспадарску задбаць, каб адбыліся сур'ёзныя зрухі і змены. А пуцяводнай зоркай павінны тут быць думкі аб яшчэ больш шпаркім узняцці агульнага дабрабыту самых шырокіх мас шляхам гаспадарчай актывізацыі нават найбольш аддаленых закуткаў Беласточчыны, увядзення іх у кола багатага сёння культурнымі праявамі жыцця. Узняцце сельскагаспадарчай вытворчасці пры выкарыстанні самых сучасных форм гаспадаравання, актывізацыя насельніцтва да новых грамадскіх чынаў, маючых у нас ужо слаўную традыцыю, пашырэнне на вёсцы сеткі бібліятэк, святліц і пунктаў аховы здароўя, школьнае будаўніцтва — гэта далёка няпоўны пералік спраў, якія павінны сёлета нас асабліва турбаваць.

Надзённым і надзвычай важным пытаннем з'яўляецца зараз прадухіленне небяспекі паводкі як выніку вялікіх снегападаў. Агульна ж вядома, што сёлеташняя зіма прычыніла шмат бед нашай народнай гаспадарцы, снег і марозы выклікалі непаладкі ў транспарце і прамысловасці. Таму ў першую чаргу ўсе намаганні нашага ахвярнага грамадства павінны быць накіраваны на поўную ліквідацыю прычыненых усім нам шкод.

Год Беластоцкай зямлі кліча нас, каб дастойна сустрэць прыпадаючыя ў ім знамянальныя гадавіны. Набліжаецца дваццацігоддзе Польскай Народнай Рэспублікі і дваццацігоддзе заснавання нашых народных узброеных сіл, спаўняецца сотая гадавіна Студзеньскага паўстання. Усе мы павінны памятаць, што Беласточчына мае багатую рэвалюцыйную традыцыю, што на ёй змагаліся за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне цэлыя пакаленні ахвярных барацьбітоў, пачынаючы ад членаў Сацыял-дэмакратыі Каралеўства Польскага і Літвы праз КПП і КПЗБ аж да Польскай рабочай партыі. Наша зямля прасякнута кроўю польскіх і савецкіх партызан, барацьбітоў беластоцкага гета.

Забавязвае гэта нас да вялікай любві да Беласточчыны, якой аддайма ўсе нашы сілы і здольнасці! Хай праца нашых рук і мазгоў памнажае багацці гэтай зямлі, хай у 1963 годзе яна закрасуе яшчэ грыгажэй.

З СЭРЦАМ І ЛЮБОЎЮ

Нядаўна група польскіх жанчын пабывала ў СССР. Была гэта дэлегацыя Лігі жанчын і цікавіла яе перад усім жыццё і праца жанчын у СССР. З нашага ваяводства ў дэлегацыі ўдзельнічала ГЭЛЕНА ЖЫЛКЕВІЧ — дырэктар Педагагічнага ліцэя выхавацельніц дзіцячых садоў у Беластоку. Да яе мы і звярнуліся з просьбай падзяліцца ўражаннямі з паездкі

Хачу на пачатку сказаць, што ў часе нашай пабыўкі ў СССР усюды віталі нас надта сардэчна. Наша дарога вяла праз Вільна ў Ленінград. Ленінград — гэта асобны раздзел у маіх уражаннях з СССР. Хоць коратка ды скажу аб ім. Бачылі помнік загінуўшых у час блакады. 700 тыс. асоб, у большасці цывільнае насельніцтва. Помнік ім — маці-айчына складае вянок на магіле сваіх дзяцей... Я моцна перажыла гэтае спатканне з загінуўшымі абаронцамі Ленінграда. На помніку заўсёды гарыць факел. Хоць мароз даходзіў да 20°, пры помніку можна было спаткаць людзей розных колераў скуры, рознай разрысоўкі вачэй. На магілах герояў заўсёды ў найгоршы мароз ляжаць свежыя кветкі. Тут чалавек міжволі сцішае голас.

Ленінград падабаецца адразу. Ён лёгкі, свежы. Нібы макам пасеяныя паркі і сады выглядаюць, як у цудоўнай казцы.

Наша дэлегацыя была прынята Гарадскім саветам. Сярод улад многа жанчын. Нам сказалі, што савецкая жанчына ніколі не мела ніякай палёгкі з-за сваёй жаноцкасці. Намеснік старшыні Гарадскога савета — жанчына, кіраўнікі аддзелаў вельмі часта жанчыны.

Я пазнаёмілася з кіраўніком аддзела здароўя. Жанчына гэтая перажыла блакаду. Яна герой Савецкага Саюза. Мае высокія дзяржаўныя адзначэнні. І адначасова, які ж скромны гэта лекар. У Ленінградзе 13 тысяч лекараў, 9,5 тысяч з іх жанчыны. Амаль усе дырэктары шпіталяў — жанчыны. Для тутэйшых жанчын характэрнае імкненне да навукі, здабывання ведаў.

(Працяг на стар. 5)

А. РАЖКЕВІЧ

Дубіны на першым месцы

Год 1962 для сельгаспадарчага гуртка ў Дубінах быў працавітым і прынёс высокія даходы. А пачалося гэта так. У 1959 годзе ў сельскагаспадарчы гурток запісалася 12 гаспадароў. У параўнанні з колькасцю гаспадароў у вёсцы (198) гэта зусім мала, але хапіла, каб зарэгістраваць гурток. Былі гэта першыя, якія хацелі гаспадараваць па-новаму, увесці на свой панадворак машыны, каб было лягчэй жыць. Адны гаварылі, што няма чаго запісвацца ў гурток, таму што вёска ляжыць каля самай Гайнаўкі і амаль зыходзіцца з горадам і што тут гуртку няма чым займацца. Другія спорылі, што машын няма чаго купляць, бо работы ім не будзе, а ў вёсцы многа дробных гаспадароў, якія ўтрымоўваюцца з працы на гайнаўскіх фабрыках. Практыка паказала зусім

(Працяг на стар. 4)

Еўдакія Лось

* * *

Хто паробіць за мяне маю работу?
Каго прасіць, каб пасадзіў расаду
І нанасіў зямлі прывознай, чорнай
На кветнік узапрэлы веснавы?..

Каму скажу, каб выскрабаў падлогу,
Працёр на шафах люстраныя шкельцы
Парасчыняў заклееныя вокны
І кволенькага маю наламаў?

Раблю сама, самой мне не сядзіцца,
Тапчуся зранку, сею і мяту,
Як быццам век была я гаспадыняй
Зямелькі ўгрэтай, кветкавага семя,
Нябачных шклін у прамяністых вокнах
І чысціні вільготнай па кутках.

А ўсё — вясна, усе яе заданні...
Я не хачу іх паручаць другому...
Хто ж за мяне пакутуе увосень
Ці горбіцца пахмурнаю зімой?

СЯМЯТЫЧЫ фота Г. Рагазінскі

КУРЫ ПАЧУЛІ ВЯСНУ фота К. Ле

Маршал Маліноўскі аб савецкай арміі

Думаю, што варта звярнуць увагу чытачоў на некаторыя фрагменты выступлення з выпадку 45 гадавіны савецкай арміі міністра абароны СССР маршала Р. Маліноўскага. Думаю так не таму, што веру ў схільнасці чытачоў да пазнавання сенсацый, а таму, што ў апошні час на Захадзе, асабліва ў Злучаных Штатах, было шмат выказванняў, праслаўляючых амерыканскую армію. Наогул выразнай з'яўляецца мэта гэтага амерыканскага самахвальства. Робіцца гэта дзеля таго, каб здабыць сярод саюзнікаў ЗША павагу для амерыканскай мілітарнай сілы і хіба... запалохаць сацыялістычныя дзяржавы.

Гэта ўсё адбываецца не без прычыны. У час пасяджэння Жэнеўскай канферэнцыі па пытанні аб раззбраенні Злучаныя Штаты рабілі ўсе намаганні, каб сацыялістычныя дзяржавы аказаліся «падатлівымі».

Добра сталася, што якраз зараз выступіў міністр абароны Савецкага Саюза Маліноўскі. Гэта напэўна паможа астудзіць разгарачаныя галовы некаторых амерыканскіх палітыкаў.

Як вынікае з выступлення маршала Маліноўскага, не падлягае сумненню, што савецкія нуклеарныя ракеты патрапяць нанесці рашучы ўдар агрэсару. Ужо даўно вядома, што, напрыклад, Савецкі Саюз мае міжкантынентальныя ракеты, якія могуць пераносіць галоўкі ў сто мегатон.

Зараз мы даведаліся, што так званыя тактычныя нуклеарныя ракеты з'яўляюцца асновай аснашчэння савецкіх сухапутных войск. Радыус дзеяння гэтай тактычнай зброі вагаецца ў межах ад ста да некалькі сот кіламетраў. Што датычыць авіяцыі, дык маршал Маліноўскі ўспомніў перш за ўсё аб магутных транспартных самалётах, прыстасаваных для перавозу ракет, гармат і нават танкаў. Савецкія бамбардзіроўшчыкі аснашчаны, як мяркуюць на захадзе, ракетамі паветра — зямля.

Я паклікаўся таксама на заходнія крыніцы, таму што дыпламаты гэтых краін аглядалі ў мінулым годзе ў час першамайскага парада савецкія бамбардзіроўшчыкі і транспартныя самалёты.

Цікавымі былі фрагменты выступлення маршала Маліноўскага, якія датычылі марскіх сіл. Дык вось савецкі флот абапіраецца перш за ўсё на атамных падводных лодках, аснашчаных нуклеарнымі ракетамі і мінамі. Зразумела, што гэтыя ракеты могуць запускацца з вады і могуць таксама «ляцець» пад вадою ў напрамку варожага карабля. Савецкі Саюз мае антыракеты — надзейны сродак абароны супроць нуклеарных ракет. Маршал Маліноўскі сцвердзіў, што СССР мае таксама стратэгічныя ракеты, якія могуць знішчыць самыя сільныя антыракеты.

Выступленне міністра абароны СССР сустрэлася з сільным водгукам у Вашынгтоне і другіх сталіцах заходніх дзяржаў. Можна меркаваць, што гэта супакоіла надта ўжо разгарачаныя галовы мілітарыстаў, якія лічаць гонку ўзбраення і ваенную падрыхтоўку за звычайную гульню.

Думаю, што дарэчы будзе прыпомніць гэтым мілітарыстам некалькі сцвярджэнняў вучонага, — зусім не камуніста і рэвалюцыянера. Гэтым вучоным з'яўляецца лаўрэат Нобелеўскай прэміі прафесар лонданскага універсітэта П.М.С. Блекета, які адзначыў, што сусветныя запасы нуклеарнай зброі складаюць каля 50 мільёнаў тон ТНТ (адзінка сілы выбуху). Гэта азначае, што на кожнага жыхара зямлі прыпадае звыш 10 ТНТ (напрыклад, 10 тон тратылю).

Такія аргументы павінны быць дастатковымі ў дыскусіі па раззбраенні. Гэтыя і шмат другіх аргументаў знайшлося ў выступленні маршала Маліноўскага, які, гаворачы аб магутнасці Савецкага Саюза, падкрэсліў яшчэ раз гатоўнасць Краіны Саветаў падпісаць дагавор аб усеагульным і поўным раззбраенні.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Са старонак брацкай дружбы

Тадэуш Шэлігоўскі

(Кароткі ўспамін)

10 студзеня памёр у Познані прафесар Тадэуш Шэлігоўскі. Гэта цяжкая страта для польскай музычнай культуры. Выдатны кампазітар, педагог, прапагандыст польскай музыкі, прафесар Шэлігоўскі быў дарагім і нам, беларусам. У яго асобе мы страцілі вернага прыяцеля беларускага народа, даследчыка і прапагандыста беларускай народнай музыкі, выдатнага гарманізатара бел. народных песні.

У перадваенны час, жывучы ў Вільні і працуючы прафесарам у віленскай кансерваторыі, ён выдатна працаваў над вывучэннем беларускай народнай музыкі, быў незраўнаным знаўцам яе. Вучні кансерваторыі знаёміліся, карыстаючыся яго лекцыямі, з багаццямі беларускай народнай мелодыі, з музыкай і песняй беларускага народа. Прафесар Шэлігоўскі даваў слухачам у сваіх лекцыях не толькі веды з галіны беларускай музыкі, але і спосабы навуковага даследвання яе.

Любіў ён беларускую музыку і стараўся яе прапагандаваць. Помню ято стройныя публічныя лекцыі пра беларускую музыку і песню на зіленскім універсітэце. Слухачоў уйма. Яны не толькі студэнты, але і жыхары горада, якія прыходзілі, каб паслухаць гутарку пра духоўныя скарбы нашага народа ад аўтарытэтнага вучонага - спецыяліста. У характары ілюстрага асаблівасцей беларускіх народных мелодый выступаў самадзейны хор Генадзія Цітовіча, які тады быў вучнем і, можна сказаць, правай рукой выдатнага педагога - прафесара.

Лекцыі прафесара пра беларускую музыку адзначаліся высокай кваліфікацыяй. Яны былі простыя, зразумелыя, пазбаўленыя сухой, акадэмічнай слоўнай нагрузкі, папулярныя, эмацыянальна насычаныя.

Яны належалі да цыклу т. зв. папулярных, публічных лекцый, арганізаваных універсітэтам для жыхароў горада.

Я меў шчасце зблізіцца асабіста з незабыўным прафесарам. Даводзілася гутарыць з ім на розныя тэмы. Ён хваляваўся, калі гаварыў пра беларускую музыку. Відаць было, што ён бязмежна любіў яе, высока яе ацэньваў. Вельмі цікавыя выказваў погляды на структуру беларускай народнай мелодыі. Паводле думкі прафесара, сваёй метрыкай і асноўнай структурай беларускі музычны фальклор розніцца ад таксама ж фальклору іншых славянскіх народаў. Прафесара цікавіў (калі мая памяць не памыляецца) народ ненцаў, якога музыка і песня — структура — вельмі падобныя да музыкі і песні беларусаў. Прафесар выражаў сваё жаданне пры спрыяючых умовах з'ездзіць у Сібір, наведаць той народ і на месцы праверыць правільнасць ці няправільнасць свайго погляду. З гэтага вынікае, як добрасумленна ставіўся прафесар да праблемы навуковага даследвання беларускай народнай музыкі, як хвалявала яго гэтая музыка.

У сваёй творчай дзейнасці кампазітар не забыў пра гарманізацыю і апрацоўку беларускай народнай музыкі. Яго гарманізацыі і апрацоўкі беларускіх песень атрымлівалі высокую ацэнку.

Прафесар кампазітар Шэлігоўскі марыў пра напісанне музычнага манументу — у падарунку для беларускага народа, ён марыў пра напісанне беларускай нацыянальнай оперы. Варта пацікавіцца творчай спадчынай незабыўнага кампазітара, асабліва беларускай спадчынай.

Вільня.

ІВАН ШУТОВІЧ

Спорт

Выдатнага поспеху дабіліся майстры польскага планернага спорту — Макуля, і Попель. На адбыўшымся нядаўна ў Аргенціне планерным чэмпіянаце свету першы стаў чэмпіёнам свету, другі — віцэчэмпіёнам (адкрыты клас).

*

Закончыўся першы круг гульняў па валейболу II жаночай лігі. Пасяхова закончылі яго беластоцкія студэнткі. Выйграўшы апошнія сустрэчы (са Стартам — Эльблонг, Маторам — Люблін і Ногатам — Мальборк) яны разам з варшаўскімі камандамі АВФ (рэзервы) і Спартай, ідучы лоб у лоб, адараваліся ад іншых саперніц і замацаваліся на версе турнірнай табліцы.

*

Набліжаюцца да Беластока баксёрскія эмоцыі. Нядаўна ў Варшаве адбылося лясаванне гульні на права ўваходу ў II лігу. Удзельнічае 18 каманд. Яны падзелены на чатыры групы і гульні будуць ісці ў групах па сістэме кожны з кожным (матч і рэванш). Каманды, якія зоймуць у сваіх групах першыя месцы, увойдуць у II лігу. Беластоцкая «Гвардыя» трапіла ў першую групу. Апрача яе ў гэтай групе удзельнічаюць: Вармія — Альштын, Палонія — Варшава і Авія — Свіднік.

Хроніка БГКТ

■ Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку супольна з радай закладовай тэкстыльнага прадпрыемства ў Фастах 19 лютага ў кавярні прафесіянальных саюзаў арганізаваў вечарыну, прысвечаную 45 гадавіне Савецкай арміі. У артыстычнай частцы выступілі самадзейнікі з Фаст і Калеќтыў песні і танца Галоўнага праўлення БГКТ з салістамі эстрады «Лявоніха».

■ Нядаўна драмгуртоќ БГКТ у Райках (Бельскі павет) выступіў у сваім клубе з пастаноўкай «Каб жыццё на гэтым свеце». Зараз рыхтуе ён новую п'есу пад загалоўкам «Хто прышоў ноччу».

■ У Гарадку (Беластоцкі павет) у трыкатажным прадпрыемстве арганізаваўся гуртоќ беларускага таварыства. Яго ўзначальвае Адам Дарашкевіч. З ініцыятывы гуртка ўтвараецца там хор БГКТ. Дырыжорам гэтага хору з'яўляецца салістка эстрады «Лявоніха» Ніна Свентахоўская, якая кожны аўторак даязджае з Беластока і праводзіць там рэпетыцыю.

■ Гурткі БГКТ у Зубаве, Грэдалях, Войшках і Пасынках (Бельшчына) выступілі ў сваіх вёсках з п'есай «Міхалка».

■ 18 лютага ў Доме культуры на Новым месце ў Беластоку выступіў з дакладам аб савецкай арміі рэд. Васіль Баршчэўскі. Пасля даклада дэманстраваўся савецкі фільм «Спявае сэрца». Гэтыя мерапрыемствы былі арганізаваны гарадскім аддзелам БГКТ у рамах супрацоўніцтва з Домам культуры.

■ Нядаўна адбыўся справаздачна - выбарчы сход гуртка БГКТ у Казлах (Бельскі павет). На ім быў апрацаваны план дзейнасці гуртка на першае паўгоддзе 1963 г.

■ З ініцыятывы членаў БГКТ, пад кіраўніцтвам загадчыка школы ў Паўночным Востраве (Сакольшчына) Мар'яна Філановіча моладзь выступіла з пастаноўкамі «Здарэнне на кірмашы» і «Боты».

■ 24 лютага эстрада Галоўнага праўлення БГКТ «Лявоніха» мела свой чарговы выезд на вёскі Беласточчыны. У Аўгустове (Бельскі павет) на канцэрце прысутнічала 280 чалавек.

БЛІСКУЧАЯ ПЯТЛЯ

Налёт савецкіх бамбардзіроўшчыкаў на размешчаныя на ўскраінах Остбурга ваенныя заводы пачаўся позна ноччу. Пасля заканчэння налёту шэф абверштэле Остбурга штандартэнфюрэр Гайнц Больм пакінуў сховішча, вярнуўся дамоў і лёг адпачыць.

Адпачыць, аднак, не давялося. Рэзкі тэлефонны званок падняў Больма з ложка. Гаварыў дзяжурны па абверу: — Аграблена чыгуначнае аддзяленне райхсбанка. Крадзеж адбылася ў часе налёту.

— Ясна, — сказаў Больм. — Усё ясна, апрача аднаго: якога чорта вы званіце мне? Ці няма ўжо на свеце крыпа?

— Справа надта сур'ёзная, дырэктар банку званіў у Берлін, райхскамісару Шахту, і той абурыўся па пануючы ў Остбургу балаган·

57

Больм загадаў пасляць у банк аператыўную групу. Туды неўзабаве накіраваўся і сам. У банку ўжо дзейнічаў штурмфюрэр Адольф Торп. Ён падвёў начальніка да сцяны, паказаў на пралом.

— Канец падкопу, — сказаў Торп. — Пачалі метрах у дваццаці адсюль, у люку каналізацыйнай сістэмы. Прыдумана спрытна. Вырытую зямлю ссыпалі ўніз, і вада на трубе знесла яе.

Прыбылі праваднікі з сабакамі. Наперадзе ішоў салдат з чорнай, бы смала, аўчаркай. Называлася яна Цэзарам.

Цэзар узяў след і кінуўся ў пралом. Туды ж пацягнулі і іншыя сабакі.

...Прайшло амаль дзве гадзіны ад пачатку пагоні. Праследавацелі пакінулі ззаду вакзал з павуціннай чыгуначных шляхоў і дасягнулі лесу. Пачало світаць. У лесе сабакі выбіліся з сіл. Не менш былі змучаныя і салдаты.

— След усё свяжэйшы, — прахрыпеў праваднік Цэзара. — Мы даганяем іх...

Ён не дагаварыў, спатыкнуўся і грымнуў на зямлю.

Больм і Торп пачулі голас салдата.

— Глядзіце, — крычаў ён, — за што я зачапіўся!

Контрразведчыкі падбеглі. Салдат паказаў ім выстаючую з зямлі пятлю белага бліскучага шнура. Торп узяў яе, асцярожна пацягнуў.

Праз некалькі мінут з зямлі былі выцягнуты тры парашуты.

58

КРОКІ Ў КАЛІДОРЫ

У бомбасховішчы сядзела жанчына з сумнымі вачыма, трымаючы на руках пяцігадовую дзяўчынку.

— Спі. Розі, спі, — гаварыла яна. — Хутка ўсё кончыцца і мы пойдзем дамоў.

Седзячая побач бабуля ў вялікіх рагавых акулярах цяжка ўздыхнула. Бедныя людзі. Такая была пудоўная сям'я. Але вось гаспадара ўзялі на вайну, і цяпер прыйшоў ліст у канверце з жалобнай рамкай.

Старая асцярожна абняла суседку.

— Паспрабуй задрамаць, мілая.

— Добра, фраў Штрайбер.

На світанні фраў Штрайбер, Розі і яе маці пакінулі сховішча.

Вярнуўшыся дамоў, маці ўлажыла малую Розі спаць. Сама не магла доўга заснуць. Калі пачала дрымаць, яе збудзіў шорах у калідоры. Лізель — так звалі маці Розі — адкрыла вочы, села на ложку. Шорах паўтарыўся. Цяпер яна выразна пачула, як скрыпнула рама акна, што было ў канцы калідора і выходзіла ў садзік. Яна спынліа дыханне. Пачуліся крокі.

Лізель кінулася да дзвярэй, каб замкнуць іх. Але не паспела. З таго боку націснулі на дзверы на секунду раней. Лізель замерла.

— Лізель, — ціха сказалі за дзвярыма, — Лізхен!...

(Працяг на стар. 4)

59

СПРЭЧКІ

ЯКАЯ МАЕ БЫЦЬ ПАЭЗІЯ

У адным з апошніх нумараў «Літаратуры і Мастацтва» Адам Мальдзіс, аналізуючы сучасную беларускую літаратуру, такія паставіў запатрабаванні адносна мастацкіх твораў: «Кожны сапраўдны мастацкі твор — гэта абавязкова крок уперад. Уперад і ўверх у нязведанае» (Літ. і Маст. № 2 — 1963 г.). Так! Гэта сапраўды важныя словы, калі будзем разумець так, што кожны мастацкі твор будзе спрыяць фарміраванню грамадствам новых прагрэсіўных пеглядаў і будзе развіваць яго мысленне.

Які ж мастацкі твор будзе магчы выканаць такое заданне? Якая павінна быць яго форма, які змест? Гэтыя пытанні пачалі ўсё больш цікавіць не толькі літаратараў, але і тых, хто з літаратурай звязаны так, што ёй карыстаецца. Нас, беларусаў, яшчэ сёння чаруюча захапляюць творы Янкі Купалы. Захапляюць таму, што і форма і змест свойскім быў і такім астаецца для нашых пачуццяў. Але з якой прыемнасцю чытаюцца і творы Маякоўскага, а там жа форма ўжо зусім іншая, але змест падобны да купалаўскай паэзіі.

Якую ж у тым выпадку выбраць форму? Думаю, што форма паэзіі — гэта справа яе стваральнікаў. Але што датычыць яе зместу, дык гэта ўжо справа агульнаграмадская. Грамадства перш за ўсё цэніць паэзію не за яе форму, але за яе змест. Як яна звязана з нашым жыццём, што яна прыносіць новага ў тое жыццё. Таму сапраўдны мастак слова не можа абмяжоўвацца ў сваёй творчасці да некалькіх выбраных праблем. Жыццё — гэта не адна праблема, гэта цэлае іх скупенне, якія між сабою мяжуюць, сутыкаюцца і пранікаюць. Жывем мы не ў якой-небудзь ізаляцыі, але ў залежнасці ад акружаючай нас прыроды. Прырода, калі яе зразумеем, а разумець павінна вучыць паэзія, дае аснову нашага матэрыяльнага жыцця, вырабляе нашыя эстэтычныя пачуцці, якія так патрэбны ў штодзённым жыцці. Таму не можа адсутнічаць у паэзіі справа кахання. Гэта ж тое, што нас мабілізуе да працы і да змагання. Каханне аднак не павінна абмяжоўвацца да праблемы выключна біялагічнай, гэта паняцце шырэйшае, яго межы павінны быць пашыраны і ахапляць народ і сваю радзіму.

Недапушчальна, каб адсутнічала ў паэзіі і справа гістарычнай мінуўшчыны. Гэта ж на аснове яе выхоўваем у нашым грамадстве патрыятычна - інтэрнацыянальныя пачуцці, ды на аснове яе вучымся абмінаць памылкі, якія тармозяць ход нашага грамадскага жыцця.

У нашай беларускай паэзіі ў Польшчы павінна быць месца і праблеме польска-беларускага супрацоўніцтва.

Нашы маладыя беларускія паэты ў Польшчы далі заруку таго, што справа маршу наперад не з'яўляецца для іх якой-небудзь далёкай. Іх паэзія непарыўна звязана з жыццём беларускага грамадства, з яго імкненнямі ў будучыню.

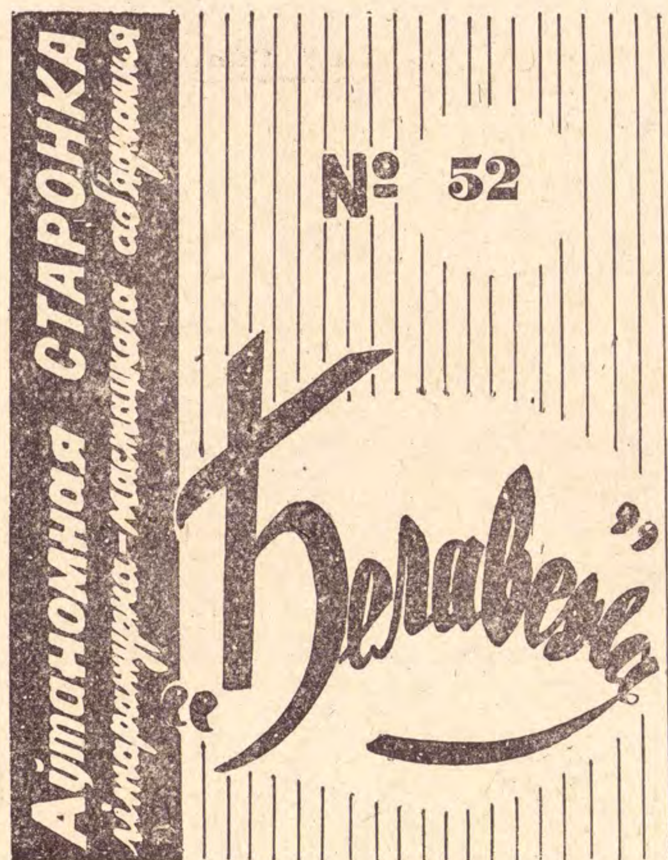
Ці знойдзецца хто сярод нас, каб не захапляўся творамі маладога, але імклівага ў пошуках новай тэматыкі сваіх твораў паэта Віктара Шведа. Яго верш «Родная мова», «Беласточчына» і іншыя з'яўляюцца вельмі папулярнымі сярод насельніцтва Беласточчыны.

А паэзія другога маладога паэта Алеся Барскага, якая знамянуецца больш наватарскай формай. Чытачы, якія шукаюць у паэзіі новых форм творчасці, знойдуць асалоду, чытаючы вершы Барскага. Аўтар стараецца пісаць свае творы ўсё больш дасканалымі і такімі мы бачым іх, калі чытаем «Літаратурную старонку» «Нівы».

Возьмем творчасць Яшы Бурша, яна, праўда, не для кожнага з'яўляецца яшчэ зразумелай. Прызнацца трэба, што яго першыя вершы, з цяжкасцю паглынальныя для розуму, не былі таксама дасканалымі па сваёй форме. Аднак Яша Бурш, відаць, многа працуе, доказам гэтага з'яўляюцца яго апошнія творы. Яны, праўда, і сёння змушаюць максімальна мабілізаваць мысленне чытача, але адначасова ў яго ствараецца ўражанне, што гэта ўжо добры твор. Так менавіта адчувае чытач, калі чытае яго верш «Надзея». Ды гэта і нядрэнна, што чытач пачынае разгадваць думкі аўтара. Важная справа аднак, каб мастацкі твор не губляў задуманага аўтарам зместу і сэнсу, што на жаль, у наватарскай паэзіі нярэдка здараецца. А станецца гэта тады, калі аўтар будзе больш дасканаліць сваю творчасць.

Такім чынам нашы пажаданні ў адрас нашых беларускіх паэтаў наступныя: пісаць сапраўды мастацкія творы, тэматыка якіх будзе поўнасцю адлюстроўваць жыццё беларускага грамадства ў Польшчы.

ФРАНЦІШАК БЕРНІКОВІЧ

«Старонку» падрыхтавала рэдкалегія: А. БАРСКІ, Я. БУРШ, Я. ЧЫКВІН, В. ШВЕД.

KONKURS LITERACKI

Rozgłośnia Polskiego Radia, Wojewódzka Komisja Związków Zawodowych, Wydział Kultury Prezydium WRN w Białymstoku oraz dwutygodnik „Kamena" ogłaszają konkurs na opowiadanie, opowieść i reportarz literacki. W konkursie mogą brać udział wszyscy mieszkańcy województwa białostockiego.

Tematyl a utworów konkursowych nie jest ograniczona. Najchętniej widziane będą jednak te, które dotyczyć będą problemów i zagadnień ziemi Białostockiej.

Prace oryginalnę, dotychczas nie publikowane winny być nadsyłane w trzech egzemplarzach maszynopisu i zaopatrzone godłem. W załączonej, opatrzonej godłem zamkniętej kopercie należy umieścić kartkę z imieniem i nazwiskiem, a także adresem autora.

Utwory konkursowe należy wysyłać na adres Rozgłośni Polskiego Radia w Białymstoku — ul. Akademicka 26, z zaznaczeniem na kopercie „Konkurs literacki".

Termin nadsyłania prac upływa z dniem 15.IV.1963 r. Rozstrzygnięcie konkursu i ogłoszenie wyników nastąpi do dnia 15.V.1963 r.

W skład jury wchodzić będą przedstawiciele: Związku Literatów Polskich, Radia, Wydziału Kultury PWRN i Woj. Komisji Związków Zawodowych.

Za najlępsze prace przewidziane są następujące nagrody:

I — 6000.— zł
dwie II po — 4000.— zł
trzy III po — 2000.— zł
cztery wyróżnienia po — 1000.— zł

Organizatorzy konkursu zastrzegają dla jury prawo innego podziału nagród.

Уладзіслаў Дваракоўскі — нарадзіўся ў 1928 г. у Бацютах Беластоцкага ваяводства. Працуе на гаспадарцы. Супрацоўнічае з «Нівай». Літаратурны твор змяшчаем упершыню.

Уладзіслаў Дваракоўскі

Цямнела. Шырокая паласа ночы надцягвала з усходу. Яна прыбліжалася памалу, выганяючы святло дня ўсё далей на захад, дзе жоўтай палоскай адзначалася зайшоўшае сонца, а побач віднела чорная сцяна дажджавой хмары. Даліны рабіліся шэрыя, кожная іх няроўнасць затрачвала свой выгляд, і толькі адзінокія дрэвы, раскінутыя па ўзгорках, былі падобныя да вялікіх букетаў, уваткнутых на гарызонце ў зямлю невядомай рукой. У паветры было душна, быццам у завязаным мяшку, ды такая ціша, што ніводзін ліст не кранууся на дрэве, нават цяжкія каласы даспяваючага жыта стаялі нерухома, задуманыя, пакорна апусціўшы свае галовы. Часам па гаі праносіўся вясёлы голас зязюлі, дзе-нідзе званілі кузнечыкі, а далёка ўбаку, між дрэў, дзе ляжала вёска, праносіўся сумны спеў дзяўчат ды післівыя акорды гармонікі.

Ноч надцягвала. У сіне-цёмнай вышыні загараліся першыя зоркі, з-за небасхілу выхіліўся чырвоны круглатвары месяц, паволі падымаючыся ўсё вышэй. Аколіца адразу прыбрала іншы колер: яна як бы крыху павесялела, бясконцыя палосы жыта быццам пазалацелі, а паміж жытам зелянела, як малаком аблітая, бульба.

Усё рыхтавалася да сну. Змучаныя дзённай працай, змоўклі галасы людзей, сціхлі птушкі, нават жабы перасталі квакаць, возера стаяла ціха, падобнае да вялікага люстра. Усё засынала, толькі Сцёпа ішоў вузкаю сцяжынкаю, весела паглядаючы ў шырокі прастор, на далёкую хмару, якая быццам закамянела на месцы, ішоў ды пціху пасвістваў. Яму было так лёгка на душы, што, здавалася, у яго выраслі крылы і ён паляціць над гэтымі палямі і лясамі.

— Вось якое прыгожае жыццё, толькі браць цэлымі жменямі ды цешыцца і цешыцца, — гаварыў ён сам сабе. — Вось каб Лена была тут! А можа зайсці?

На ўспаміны аб сваёй дзяўчыне яго сэрца забіла хутчэй, ён успомніў усе яе ласкі за гэтыя два гады, яе хваляванне грудзей, яе ціхі шэпт і гарачыя вусны, якія мелі смак мёду. Яму моцна захацелася пабачыць яе, прытуліць да сябе ды моцна-моцна цалаваць, цалаваць аж да крыві, каб выпіць увесь нектар маладосці.

— Лена... Лена... Леначка... — шаптаў ён, абымаючы рукамі пустое паветра перад сабою. Прайшоўшы крыху далей, ён спыніўся, пільна ўглядаючыся наперад. Яму здалося, што нехта мільгануў праз дарогу, знаёмая паходка, якая прыпамінала яму знаёмую постаць. Ён кінуўся бегчы з усёй сілы.

— Лена... — амаль не крыкнуў на ўсё горла, падбягаючы да высокай старой вярбы, дзе стаяла невысокая дзяўчына і прыгожа ўсміхалася.

— Леначка, што ж ты тут робіш у гэтакую пару? — запытаў ён, абымаючы яе.

— Цябе чакаю, — адказала ледзь чутна. — Цябе! — прашаптала, абымаючы яго і моцна тулячыся, ласкавымі словамі гаварыла: — Цябе, мой даражэнькі, сумна мне было, хацелася пабачыць цябе, прытуліцца, мой ты найдаражэйшы.

Месяц ужо падняўся высакавата, плывучы па бясконцым небе. Зоркі залётна мігалі зялёным агнём, на захадзе падымалася чорная хмара. Кругом была яшчэ цішыня. Нават дрэвы, здаецца, пазасыналі, і ніводзін голас не трывожыў начной цішы, толькі недалёка ад возера, пры дарозе, сядзелі закаханыя, заглыбіўшыся ў інтымнасць. Чаго ім не хапала на гэтай зямлі! Яны былі шчаслівыя, як дзеці. Трымаючыся за рукі, яны глядзелі ў свае сэрцы, як у адкрытае люстра, бачачы ў ім сваю будучыню.

— Паглядзі, — сказаў ён, — якая прыгажосць! Гэта ж папросту не наша зямля, а нейкі зачараваны свет, дзе няма ніякага зла, усе людзі— сябры адзін другому, браты. Кахаць — гэта ж найцудаўнейшы ўспамін чалавечага жыцця, бо толькі каханне прыносіць чалавеку шчасце.

— Так прыгожа, толькі марыць і марыць! Але скажы, Сцёпа, ці сапраўды мяне кахаеш? — спытала яна. — Скажы, ці ты мяне не пакінеш — скажы праўду!

— Леначка, чаму ты раніш маё сэрца? Ці не давяраеш мне? Я цябе ніколі не пакіну. Я без цябе не змагу жыць. Лена, я ж табе гавару, — запэўняў ён.

— Калі любіш, дык прысягні, што застанеш маім найвярнейшым.

— На ўсё я табе прысягну, — гаварыў ён. Але чаму ты мне не давяраеш?

— Бо мне здаецца, што ты мяне пакінеш.

— Я? Да гэтага ніколі не дойдзе! Клянуся табе на свайго бацьку, на сваю...

Недзе ў гаі закрычала сава, вецер парушыў лісткі дрэў. Яны ціхенька зашумелі, як бы пацвярджалі гэтае заклінанне, гэтую прысягу, яны былі аднымі сведкамі сядзеўшай дзяўчыны і перад ёю на каленях стаяўшага хлапца.

— Ніколі цябе не пакіну, — закончыў ён.

— Датрымай сваіх слоў, бо моцна сагрэшыш, — сказала яна і, узяўшы яго за галаву, пацалавала ў вусны.

Ізноў недзе блізка закрычала сава, але тым разам неяк сумна, як бы прадказваючы нешта дрэннае.

— Дождж будзе, — сказаў ён, але не гэта хацеў сказаць. Яму чагосьці зрабілася страшнавата.

Ізноў ішло ўсё па-ранейшаму, часамі вецярок варушыў лісткі дрэў, а на небе пачалі праплываць ледзь відочныя адарваныя камкі хмар.

— Дамоў пара, — праваў ён маўчанне, бо гутарка неяк не клеілася.

— Дамоў, — уздыхнула яна і паднялася на ногі. Але ўстрывожана

(Працяг на стар. 4)

АПОШНІ ВЕЧАР

(Працяг са стар. 3)

аглянулася і, закрыўшы рукамі вочы, зноў села.

— Што з табою, Лена? — спытаў ён яе і, узяўшы за рукі, зазірнуў у вочы. З яе прыгожых сініх вачэй капалі вялікімі кроплямі слёзы і паволі адна за другой падалі на сукенку.

— Чаго ж ты плачаш, дарагая? — спытаў, цалуючы яе рукі, мокрыя ад слёз.

— Гэта ж ад радасці, — прашаптала яна.

— Якой радасці, што з табою сёння?

— Ад радасці, што ўсе нашы мары збываюцца, ад таго, што ў хуткім часе я спадзяюся пацехі.

— Не разумею, — сказаў ён, пусціўшы яе рукі.

— Божа, не разумее! Я... я цяжарная...

— Што! — ускрыкнуў ён, адскочыўшы ад яе, як ашпараны. — Ці гэта магчыма? Брэшаш!

— Сапраўды, Сцёпа, гэта ж тваё, — прашаптала яна праз слёзы, абняўшы яго за калені.

— Брэшаш, сволач! — ускрыкнуў ён, адпіхнуўшы яе, як шчаня. — Чаму не гаварыла?! То ты так вядзеш сябе!

Яна ўпала на калені і з нямой просьбай пачала прасіць:

— Каханы мой, Сцёпанька, гэта ж тваё. Сам ведаеш, чаму адразу не сказала, чаму табе не прызналася, чаму...

— Маўчы, свалата. Ад сённяшняга вечара больш цябе не знаю, — завурчаў, як сабака, аддаляючыся.

— Сцёпа... Сцё-о-о-опа! — крыкнула яна на ўвесь голас, ды кінулася бегчы за ім, але ўжо нікога не было, толькі ў вачах пацямнела. Яна падбегла крыху і, упаўшы ніцма на зямлю, моцна заплакала. Слёзы паляцелі ручаём, праз усё цела праходзілі сутаргі. Заходзілася ад плачу і рвала на сабе валасы і з гэтай злосці, з гэтай несправядлівасці яна не памятала, што рабіла, адно ёй убілася ў галаву, што больш ён не вернецца, а яна не перанясе гэтага сораму.

— Сцёпа... Сцёп... а-а! ледзь чутна паўтарала яна праз слёзы, яшчэ зусім не верачы, што гэта сталася так раптам. Мабыць, гэта сон, і зараз ён яе возьме на рукі і прыцісне да сябе, як малое скрыўджанае дзіця. Усё яму прабачыць. Яна ўстала і аглянулася вакол. Нікога не было, толькі вецер шумеў ды месяц схаваўся за хмары. Наступіла такая цемра, быццам у труне. Нічога за некалькі крокаў не было відаць. Недзе далёка бліснула маланка, асвятляючы ўсё вакол нейкім чырвоным светам і здавалася, што яе агністы хвост упаў у возера, якое пачало хвалявацца. Дзесь у канцы вёскі забрахаў сабака, пасля другі. і ў гэты момант моцна грымнуў гром.

— Няма яго, — прашаптала ледзь чутна. а слёзы паліліся хваляю, і сэрца балела, быццам яго хтосьці вырываў з грудзей. Яна стаяла. як закамянелая, быццам выкаваная з бронзы, потым іранічна ўсміхнулася і. падышоўшы да таго мес-

(Працяг на стар. 7)

СЯРЭБРАНЫ ЭКРАН ПАД СЯЛЯНСКІМІ СТРЭХАМІ

Радыё перастала ўжо быць у нашых вёсках атракцыяй. Зараз, мабыць, не сустрэнеш вёскі на Беласточчыне, у якой не было б некалькі радыёпрыёмнікаў.

Распаўсюджваннем радыёпрыёмнікаў на Гайнаўшчыне займаецца магазін прадпрыемства радыё-тэлевізійных паслуг, так званы ЗУРТ. Магазін у Гайнаўцы існуе ад мінулага года. За гэты кароткі час ён прадаў каля 1000 радыёпрыёмнікаў. Пераважная большасць іх была куплена сялянамі.

У апошні час гайнаўскі ЗУРТ заняўся распаўсюджваннем тэлевізараў. У першых днях гэтага года ў магазіне продана 50 тэлевізараў. 10 тэлевізараў купілі сяляне.

— Многія сяляне, — кажа кіраўнік магазіна Данель Вжосэк, — чакаюць на поўны пуск беластоцкай тэлевізійнай станцыі. Тады і яны абзавядуцца тэлевізарамі. Жадаем ім выразнага вобразу на сярэбраным экране. (вб)

На здымку: у гайнаўскім магазіне ЗУРТ.

фота: **Г. Рагазінскі**

Дубіны

Працяг са стар. 1

другое. Гурткоўцы ў вёсцы паставілі на сваім і пачалі дзейнічаць. І сёння не толькі малышы з Дубін, але і аколіцы, знаюць такія прозвішчы як Ян Верамюк, Косця Ярмоц, Ян Юрчук, Мікалай Галёнка. Знаюць асабліва Косцю Ярмоца, які з'яўляецца гаспадаром гурткоўскіх машын.

Упершыню ў 1960 годзе гурткоўцы сабралі ўклады і купілі малатарню. Аказалася, што работы хапае, а часта нават выходзілі спрэчкі, каму першаму малаціць. У нядоўгім часе закуплены быў і другі агрэгат. Цяпер гурток з Дубін не толькі сваю вёску стаў абмалочваць, але і суседнія прысёлкі ў радыусе 5 км.

На два кіламетры расцягваецца роўная па велічыні Дубінам вёска Навасады, але ініцыятыва яе жыхароў засталася далёка ззаду ў дубінцаў. Многія з гаспадароў Навасад у мінулым годзе спрабавалі ажывіць сельскагаспадарчы гурток сваёй вёскі, хацелі купіць агрэгат, але як дагэтуль — быў гэта саламяны ўзрыў. Ужо гурткоўцы з Дубін жартуюць з навасадцаў, кажучы, што як так далей будзе, дык Дубіны забяруць фонд развіцця сельскай гаспадаркі ад Навасад і выкарыстаюць на закуп машын для сябе.

Год 1962 прынёс гуртку ў Дубінах добрыя вынікі, бо з працы двух агрэгатаў атрымалі 16 тысяч злотых чыстага даходу. Гэта спрыяла далейшаму развіццю механізацыі і неўзабаве ў Дубінах затуркатаў трактар. На гадавым сходзе гаспадаром машын выбраны быў Косця Ярмоц, бухгалтарам — Мікола Галенка, і была ўстаноўлена ім зарплата — 3% ад атрыманых абаротаў машын.

Мінулае лета не вельмі спрыяла для работы машынамі ў полі, але Ярмоц — чалавек упарты. Узяў сабе за гонар, што іх сельскагаспадарчы гурток будзе першы ў павеце, а можа нават у ваяводстве. Былі такія, што прыходзілі і шукалі Ярмоца, каб наняць трактар да работы ў полі, але ў многіх выпадках Ярмоц сам шукаў працы для трактара.

У ліпені 1962 года гурток закуплівае другі трактар цяжэйшага тыпу «Урсус С—451» і пачынаецца сапраўды добрая работа. Калі нельга працаваць у полі, трактары выкарыстоўваюцца як транспарт для сваіх жыхароў або для ГС-у. Нават цяпер, калі маразы, здавалася б, затрымалі ўсё, дубінскі трактар не стаіць. Дзякуючы старанням і ініцыятыве старшыні гуртка Я. Верамюку, К. Ярмоцу гурток падпісаў з млечарняй у Гайнаўцы ўмову на дастаўку лёду. Мае трактар працу — маюць і заробак гурткоўцы, якія ездзяць грузіць лёд. Маюць чым пахваліцца Дубіны. Як паказваюць апошнія аб-

Дзіцячаму саду ў Мілейчыцах неабходна пашырэнне

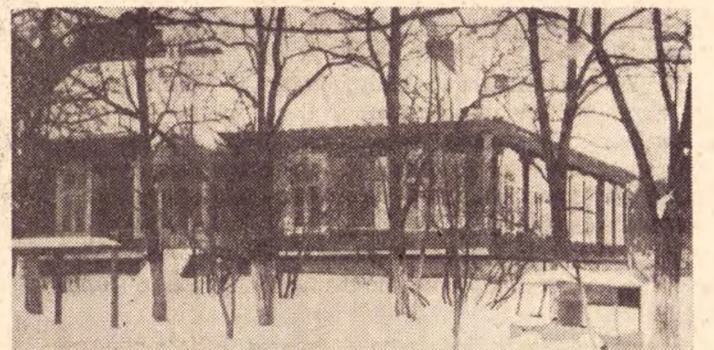
У Мілейчыцах існуе дзіцячы сад. Але 50 працэнтаў дзяцей засталося дома толькі таму, што дзіцячы сад займае вельмі малое, непрыдатнае да гэтай мэты памяшканне.

На 71 дзіця ёсць толькі два пакоі. Тут і гульні, сталоўка, і пакой для агульнавыхаваўчых заняткаў. Ва ўмывальні (10 м²), дзе адначасова і туалет, знаходзіцца і раздзявальня для 9-цічасавага персаналу і 71 дзіцяці. Зусім няма піўніцы, якая вельмі патрэбна на харчавыя прадукты ў такім, як дзіцячы сад, месцы агульнага харчавання. Няма таксама асобнага пакою на спальню. Дзеці спяць у тым самым пакоі, дзе гуляюць, а потым пасцель складаюць у кучу за шафай, што ў ніякім выпадку не можа лічыцца гігіенічным.

Нават цяжка зразумець, як у такіх умовах ахвярнаму выхаваўчаму калектыву ўдаецца дабіцца добрых поспехаў у выхаваўчай працы, колькі гэта патрабуе намаганняў, сіл і ахвярнасці.

На сходзе бацькоўскага камітэта была парушана справа цеснаты ў дзіцячым садзе і адначасова ўсплыло пытанне: чаму 1/3 жыллёвай плошчы гэтага будынка аддана пад прыватную ква-

(Працяг на стар. 7)

Дзіцячы сад у Мілейчыцах

(Працяг са стар. 2)

Жанчына асела на падагнуўшыхся нагах.

— Герберт, — прашаптала яна, трацячы прытомнасць.

Герберт Ланге схапіў яе на рукі.

ВЫЙСЦЕ АДНО

Надзвычайныя абставіны прымусілі Аскера ісці ў дом Ланге. Іх самалёт, які ішоў у агульным страі, адлучыўся ў час бамбардзіроўкі і накіраваўся ў раён вакзала. Непадалёку знаходзіўся лес. Над ім Аскер і Ланге выскачылі на парашутах. Прызямліліся ўдачна, хутка адшукалі адзін аднаго і грузавы парашут з чамаданамі, зарылі парашуты.

Цяпер трэба было дастацца на вакзал, дачакацца ранішняга цягніка з усходу і разам з высеўшымі з яго пасажырамі пакінуць станцыю. Аскер і Ланге накіраваліся на ўскраіну лесу. Але там была пазіцыя зенітнай батарэі. Яны падаліся правей, аднак і тут шлях быў адрэзаны — уздоўж лесу цягнулася сцяна, абнесеная калючым дротам. Давялося рабіць глыбокі абход, прайсці з дзесятак кіламетраў перш, чым яны аказаліся ля мэты.

Канчаліся апошнія мінуты ночы, да вакзала

60

заставалася некалькі сот крокаў, калі на дарозе вырас патрульны.

— Пропуск, — патрабаваў ён.

Аскер і Ланге спыніліся.

— Мы на цягнік, — сказаў Аскер. — Мы салдаты і ідзем на вакзал.

— Пропуск, — упарта паўтарыў салдат.

— Паслухай, — сказаў Ланге, — не будзь дурнем. Ну, адкуль у нас пропуск? Мы з батарэі, што каля лесу, ідзем на цягнік, бачыш — чамаданы.

Патрульны адышоў убок і махнуў рукой.

— Праходзьце, — стомлена сказаў ён. — Праходзьце, ды спяшайцеся, чорт бы вас узяў. Да поезда чвэрць гадзіны, калі не менш.

Шлях быў свабодны. Яны памалу рушылі наперад. Аскер быў раззлаваны. Вось і першая непрыемная нечаканасць: іх убачылі, як яны выходзілі з лесу. Першая нітачка, якая можа пацягнуцца да контрразведкі! Мільганула думка — устараніць патрульнага. Адзін рух і... Не, цела не схаваеш. Ды калі б і ўдалося схаваць — салдата ўсё роўна хопяцца. Пачнуцца пошукі. Не, не, гэта — горш! А так можна мець надзею, што балбатаць не будзе. Не ў яго інтарэсах.

Праз некалькі мінут яны былі на вакзале. Патрульны сказаў праўду. Неўзабаве аб'явілі аб прыбыцці поезда з усходу. Аскер і Ланге выйшлі на перон. З хлынуўшым з вагону натоўпам, яны накіраваліся да выйсця з вакзала. Кантрольны пост мінулі лёгка — пажылы салдат у акулярах пагартаў дакументы і кароткім кіўком дазволіў ім ісці. Афіцэр, які стаяў побач, здавалася, не звярнуў на іх увагі.

61

Яны выйшлі на плошчу. Абое ў паношаных ваенных мундзірах. Ланге — з пагонамі обер-яфрэйтара, Аскер — капрала. Яны селі ў трамвай і паехалі ў канец горада. Там выселі і пайшлі да старожкі. Яна была побач. З нізкага коміна віўся ледзь прыкметны дымок.

— Дома, — сказаў Ланге.

Але дома старога не аказалася. Там была маладая дзяўчына. Выявілася, што стары Лотар выехаў у Гамбург да крэўнага, які ляжаў там у шпіталі, а яе папрасіў паглядзець за домам.

Аскер і Ланге пайшлі ў горад.

— Цяпер будзем званіць на завод, Шталекеру, — сказаў Аскер. — Гаварыць з ім не трэба — толькі ўпэўніцца, што ён там... Дзе тут тэлефон?

— Будка ля прыпынку.

У будцы Ланге набраў нумар камутатара завода. Тэлефаністка адказала.

— Трэці цэх, — сказаў Ланге.

Праз некалькі секунд мужчынскі голас сказаў, што трэці цэх слухае.

— Калі ласка, механіка Ота Шталекера.

— Шталекер будзе праз дзве гадзіны, — адказаў голас.

62

лічэнні, абарот гуртка складае звыш 184 тысяч злотых, а чыстая надвыжка, даход гуртка — 68 тысяч злотых. Трактары перапрацавалі 2120 гадзін, а агрэгаты 478 гадзін. Аказваецца, што прадказванні Ярмоца споўніліся, таму што ніякі гурток у павеце не мае такіх даходаў, а можа і ва ўсёй Беласточчыне.

на першым месцы

Можа хто запытае, а ці тым, хто так клапаціўся, аплацілася? У тым выпадку, як у Дубінах, напэўна. Паводле простага абліччэння гаспадар машын, у тым выпадку К. Ярмоц, атрымлівае каля 6 тыс. злотых і столькі ж бухгалтар. А гэта ўжо не малая сума грошай, калі яе прыложым да гаспадаркі.

Якія планы снуе далей сельскагаспадарчы гурток у Дубінах? Аказваецца, што людзі амбітныя, хочуць закупіць яшчэ два трактары, дакупіць яшчэ некаторыя машыны да трактараў, якіх няма ў камплектах, і працаваць машынамі яшчэ лепш, чым у мінулым годзе. І трэба верыць, што заданні будуць выкананы.

Аднаго яшчэ трэба пажадаць сельскагаспадарчаму гуртку ў Дубінах. У вёсцы ёсць 198 гаспадароў, а ў гуртку толькі 23.

Ужо тыя, што прыглядаліся з-за платоў на гурток, пачынаюць адкрываць брамы і выходзіць на вуліцу. Хопіць ужо прыглядацца, а лепш узяцца большай сям'ёй за работу, і вынікі будуць яшчэ лепшыя.

Аляксандр Ражкевіч

З СЭРЦАМ І ЛЮБОЎЮ

(Працяг са стар. 1)

Пры кожнай фабрыцы, установе ёсць яслі, дзіцячыя сады, вельмі часта тыднёвыя, куды можна аддаць дзіця на цэлы тыдзень. Я бачыла дзіцячы сад пры заводзе, у якім выхоўваюцца дзеці ўсіх сваіх працаўнікоў. Калі ёсць вольныя месцы, прымаюцца дзеці з горада. Дзіцячыя сады маюць высокакваліфікаваныя кадры. Кіраўнічкай можа быць толькі жанчына з многімі гадамі практыкі. Дзетсады разбудаваны з думкай аб выгодзе і здароўі дзяцей.

Другое, гэта школы-інтэрнаты 11-годкі. Я бачыла школу-інтэрнат нумар 15. У ёй 800 вучняў. 650 з іх жыве ў інтэрнаце. Я пыталася, каго прымаюць у інтэрнат. Перад усім дзяцей бацькоў, якія па прычыне працы не могуць самі добра заняцца дзецьмі.

Мы прысутнічалі на лекцыях. Вялікая ўвага ўдзяляецца збліжэнню школы да жыцця. Мы бачылі дзяўчат пры гатаванні, шыцці; хлопцаў, занятых у астранаўтычным гуртку, мадэлярскую лабараторыю, дзе самі вучні выконваюць мадэлі ад шароў да спутнікаў.

На ганаровым месцы на калідоры знаходзіцца сцяг. На сценах пры ім сцяжкі пасобных піянерскіх каманд школы. Увесь час самыя лепшыя вучні трымаюць ля сцяга ганаровую варту. Змяняюцца штопаўгадзіны. Школьнікі наогул крыклівыя, вясёлыя, праходзячы ля сцяга, ціхнуць, паважнеюць.

У кожнай школе вывучаецца некалькі замежных моў. Навучанне адбываецца самымі разнароднымі спосабамі: пры дапамозе магнітафонаў, пласцінак. Ужо ад пятага класа замежная мова ўваходзіць у праграму. У школах - інтэрнатах клапатліва дагаджаецца ўсялякім зацікаўленням дзяцей. Хтосьць любіць музыку, хоча іграць — ёсць спецыяліст, вучыць іграць; хтосьць мае здольнасці і замілаванні да майстравання, ёсць спецыяліст і да гэтага. Летам спартыўная пляцоўка, тэніс, басейн; зімою — каток, лыжы.

Настаўнік у СССР цэніцца вельмі высока. Прафесія настаўніка самая паважаная. Я бачыла многа скульптур з постацямі настаўнікаў. Настаўнікі нам сказалі, што яны зарабляюць больш, чым іх лекары і інжынеры.

Штораз шырэй развіваецца сетка школ з падоўжаным днём працы. З такой школы дзіця вяртаецца дамоў а шостай гадзіне вечара, калі бацькі ўжо пасля працы паспелі адпачыць.

Савецкая жанчына сама не сцірае. Маса пральняў замяняе яе ў гэтым. Сціркі робяць яны спраўна і пунктуальна што да гадзіны. І калі халадзільнікі (лядоўкі) знаходзяцца ў кожным амаль доме, пралек я не бачыла. Навошта, казалі, калі два крокі ад мяне зробяць гэта лепш.

Справа кулінарных паслуг — гэта цудоўны раздзел у жыцці савецкай жанчыны. Яна вызвалена ад тырчэння ў кухні і гатавання. Я захоплена гэтым іх дасягненнем. Шматлікія хатнія кухні. Тут купляюцца смачныя абеды гатовымі. Па цэнах даступных, выбар вялікі. Самі жанчыны дбаюць, каб кухні гэтыя спаўнялі добра заданне. Пытаеце, як насіць такі абед? За паўтара рубля ў месяц пазычаецца ў кухні спецыяльны тэрмас, у якім і носяцца гарачыя абеды з трох блюд да хаты. Прымаеш гасцей — у кухні можаш дастаць усё, што спатрэбіцца і ўсё ўжо гатовае, толькі на стол. Ёсць там і спецыяльныя залы, дзе можна на месцы з'есці. Жадаеш, можаш дастаць паўгатовыя рэчы, напрыклад, зробленыя катлеты, якія толькі падсмажыць. І цяпер паглядзіце, калі жанчына не патрабуе цэлы дзень займацца дзіцём, не патрабуе сціраць і гатаваць, нічога тады дзіўнага, што яна вучыцца. І вучацца там усе: і старыя, і маладыя, і з дзецьмі, і без дзяцей.

Я пазнаёмілася з жанчынай, якая працуе на тэкстыльнай фабрыцы ў фарбярні. Цікавіцца ўзорамі матэрыялаў, ходзіць на курс пры Акадэміі мастацтва і здабытыя там веды прымяняе ў сваёй працы.

Універмагі. Многа гатовых рэчаў і жанчыны найбольш цікавяцца імі. Кіраўніцтва ўнівермагаў дбае, каб жанчыну адзець танна і густоўна.

У Маскве мы пабывалі ў Палацы шлюбаў. Былі на вянчанні маладой пары. Нават ім нашае «сто год» заспявалі. Сам палац цудоўна прыбраны. Тут пакой нявесты і маладога, асобна, зразумела, дзе яны рыхтуюцца да шлюбу. Кветкі многа кветак і падарункаў, усё купляецца на месцы.

Палац піянераў са шкла, алюмінія і белага мармуру.

Магазін «Дзіцячы свет» — як найбольш трапная назва. Тут увесь свет дзяцей. Што заўважыла, няма тут забавак-рэвальвераў ці стрэльбаў, як у нас, затое многа такіх як «Малады тэхнік», «Малады шафёр», «Малады машыніст».

Раён Жданава, дзе знаходзіцца завод «Масквічоў», зусім новы. Хатнія кухні прадаюць тут штодзённа 22 тысячы абедаў. Завод выпускае 300 «Масквічоў» у дзень. Гандлюе з 40 дзяржавамі. 15 тысяч рабочых, 9 тысяч з гэтага жанчыны. 600 інжынераў, 400 з іх жанчыны. Пры заводзе маса кіёскаў з думкай аб выгадзе жанчыны.

У апошнім дню ў Маскве мы спаткаліся з Нінай Паповай, старшынёй савецкай жаночай арганізацыі. На спатканні прысутнічала таксама Ніна Хрушчова.

Праважалі нас савецкія жанчыны, жадалі шчасця. На маскоўскім вакзале яшчэ раз з іх рук мы атрымалі жывыя кветкі як сімвал сардэчнасці і любві.

Запісала **Вера Леўчук**

Пасябравалі з самадзейнасцю

Старшыня гуртка ССМ Мікола Гайко са сваім родным братам Паўлам перапісваюць ролі.

Іграў у карты — таксама разрыўка. Ды разрыўка даволі зацяжная. А пасля картаў, выпіўшы чарачку, калі стане лёгкі шумок у галаве, тады і песні спяваюцца, тады і смеласць знаходзіцца, ды часта канчаецца такая забава непрыемнасцямі. Чым жа можна заняцца ў маленькай забітай вёсцы?

Мастацкай самадзейнасцю, кажаце? Не, з гэтай справай не так лёгка. Не кожны хоча заварочваць сабе галаву вывучваннем напамяць ролі. Не так лёгка на вёсцы і з арганізатарам, які карыстаўся б сярод сваіх хлопцаў і дзяўчат аўтарытэтам.

Раіце звярнуцца да настаўнікаў? Звярнуцца можна, гэта праўда. Але настаўнік сваіх абавязкаў мае па вушы. А калі нават знайшоў бы час, дык не кожнага цікавіць бурлівае жыццё моладзі. А калі настаўнік ужо старэнькі, або не мае аніякіх мастацкіх здольнасцей, дык што тады? Лёгка сказаць, але зрабіць не так проста. Не так проста арганізаваць моладзь да мастацкіх выступленняў. Тут неабходны і ўмелы, тактоўны падыход да хлопцаў і дзяўчат. Гэта каштуе таксама не мала нерваў, перажыванняў а часам непрыемнасцей.

Надзя Каменская.

У невялікай вёсцы Быстры на Бельшчыне з даўных давён існуе і школа, і моладзь, і настаўнікі. Але мастацкіх выступленняў гісторыя Быстрых не знала, аж да 1961 года. Моладзь гуляла ў карты, цікавілася чаркай, часам арганізоўвала танцы і гэта ўсё. І толькі восенню 1961 года вёска заварушылася. Маладая настаўніца Надзя Каменская вырашыла разбудзіць культурнае жыццё, разбудзіць мастацкія здольнасці ў моладзі і старэйшых. У дапамогу ёй прыйшлі настаўніца з суседняй вёскі Сасін. Люба Голуб, былая вучаніца педагагічнага ліцэя ў Бельску Вара Гайко і старшыня гуртка Саюза сялянскай моладзі Мікалай Гайко. Надзя Каменская вось з гэтым скромным актывам пацягнула за сабой моладзь. Ды не толькі моладзь. Членамі мастацкага калектыву сталі і жанатыя, як напрыклад Уладзімір Гайко са сва-

(Працяг на стар. 7)

Члены мастацкага калектыву развучваюць ролі.

— Выбачайце, ён дома?

— Працаваў на вячэрняй змене. Відавочна, дома.

У трубцы пстрыкнула. Аскер і Ланге выйшлі з будкі.

— Да яго? — спытаў Герберт.

— Так.

Зноў пацягнуліся вуліцы. Вось яны і падыйшлі да дома Шталекера. Але што гэта? Ля брамкі стаіць аўтамабіль! Дзіўна. У механіка не было машыны. Адкуль аўтамабіль? Чый?

Падышлі бліжэй. Гэта была вялікая легкавая машына з адкідным верхам. За рулём сядзеў салдат. Вось адчыніліся дзверы дома. Выйшлі яшчэ двое ваенных — афіцэры. Шафёр выскачыў з машыны, узяў з іх рук чамаданы, адкрыў багажнік.

Што тут здарылася? Няўжо Шталекер правалены? Але вось у дзвярах з'яўляецца жанчына. Гэта ж жонка Шталекера, Берта. Яна ўсміхаецца, махае афіцэрам рукой, тыя адказваюць. Як можа так весці сябе жонка антыфашыста? І яшчэ: чаму па тэлефону адказалі, што Ота Шталекер прыедзе на завод праз дзве гадзіны?.. Нешта тут не так. Але ясна адно: ісці сюды нельга.

Гэтыя думкі віхрам праносяцца ў галаве, пакуль Аскер праходзіць міма дома.

63

...Праз некалькі мінут Аскер і Ланге сядзяць на лавачцы ў скверы і дымяць папяросамі.

— Што будзем рабіць? — у голасе Герберта трывога.

— Пакурым, — гаворыць Аскер. — Падумаем.

— Выйсце адно!

Аскер не адказвае. Ён ведае, што мае на думцы Ланге. Але гэта небяспечна, вельмі небяспечна. Калі б не дачка Герберта! Адно неасцярожнае слова дзіцяці — на вуліцы, у магазіне, суседзям, — і разведчыкі будуць у руках гестапа.

А час ідзе. Трэба вырашаць.

— Выйсце адно, — паўтарае Ланге.

— Але ваша дачка?

— Гэта я ўладжу!

— Як?

— Мы не пакажамся ёй на вочы.

Аскер напружана думае. Мабыць, адправіцца на трэцюю яўку — тую, што на самы крайні выпадак? Але туды трэба ехаць поездам, яны ж толькі з вакзала, іх бачылі патрульныя. І да таго на трэцюю яўку можа ісці толькі адзін. А як жа Герберт?

І Аскер вырашае:

— Ідзём!

(Працяг за тыдзень)

64

НОВАЕ АБ МАРСЕ

Марс падобны на Зямлю

У сонечнай сістэме няма іншай планеты, паверхня якой была б так выразна відаць і якая так была б падобная на Зямлю, як Марс.

У гутарцы з карэспандэнтам ТАСС загадчык лабараторыі астраклімату Пулкаўскай абсерваторыі Н. І. Кучараў паведаміў:

Сярод савецкіх і зарубежных вучоных не спыняюцца спрэчкі аб магчымасці жыцця на Марсе. Праціўнікі гэтай гіпотэзы спасылаюцца на надзвычай суровыя ўмовы, якія існуюць на Марсе; разрэджаная атмасфера, тэмпературы значна ніжэйшыя за зямныя, вельмі мала кіслароду і вады. У спектрах марсіянскіх цёмных плям, якія можна лічыць расліннай зонай, няма паласы паглынання хларафілу і няма ўласцівага зямным раслінам адлюстравання святла ў інфрачырвоных праменнях. На падставе ўсяго гэтага робіцца вывад: на Марсе няма жыцця, а калі ёсць, то самае прымітыўнае.

Выказваючы такія меркаванні, гэтыя вучоныя забываюць аб тым, што жыццё мае незвычайную пластычнасць, што яно здзіўляючым чынам прыстасоўваецца да самага разнастайнага асяроддзя існавання. Што гэта так, можна пераканацца на вельмі многіх цікавых прыкладах. Калі на Зямлі жыццё такое разнастайнае, ёсць мноства відаў жывёлін і раслін, то паўстае пытанне, чаму мы павінны лічыць, што на іншых планетах, дзе жыццё з'явілася і развівалася ў зусім іншых умовах, формы яго павінны быць падобныя на зямныя? А значыць, гаворачы аб тым, што суровыя і непадыходзячыя ўмовы на Марсе неспрыяльныя для жыцця мы павінны дадаваць: для нашага зямнога жыцця.

Можна прывесці рад меркаванняў на карысць жыцця на Марсе. Перш за ўсё, правільныя сезонныя змяненні колеру плям ад блакітна-зялёнага — праз жоўты — да карычневага. У некаторыя гады зялёныя плямы змяняюць абрысы і могуць нават крыху перамясціць свае граніцы, а часам з'яўляюцца новыя вялізныя плямы, як гэта назіралася, напрыклад, у 1954 годзе.

Мне давялося ўбачыць узнікненне такой плямы ў час процістаяння Марса яшчэ ў 1952 годзе. На працягу раду гадоў яна павялічвалася ў памерах і была выразна заўважана ў час наступных процістаянняў. Можна меркаваць, што ў гэтых абласцях Марса кліматычныя ўмовы змяніліся, што і выклікала з'яўленне новых раслінных зон. Значыць, такія плямы не з'яўляюцца якімі-небудзь геалагічнымі ўтварэннямі, бо ў гэтым выпадку іх даўно б засыпала пылам і пяском. Толькі жывая расліннасць можа процістаяць заносам пяску і пылу. Далей, насуперак сцвярджэнням праціўнікаў жыцця на Марсе, паверхня яго плям не гладкая, а шурпатая. Гэта было даказана на Харкаўскай абсерваторыі астраномам І. К. Кавалём.

Спектральная яркасць марсіянскіх плям падобна на спектральную яркасць многіх зямных раслін, якія растуць у суровых зямных умовах. Такое супадзенне не можа быць выпадковым. У 1958 годзе амерыканскі астраном Сінтан на тэлескопе Паламарскай абсерваторыі зафіксаваў палосы паглынання ў спектры цёмных плям Марса ў інфрачырвонай частцы спектра. У спектры мацерыкоў Марса такіх палос не выяўлена. Такія палосы ёсць у зямных раслін і належаць арганічным малекулам. Гэта работа пацвярджае гіпотэзу аб тым, што цёмныя плямы на Марсе з'яўляюцца расліннымі зонамі. Усе прыведзеныя меркаванні ў сваёй сукупнасці дазваляюць дапускаць наяўнасць жыцця на Марсе.

СЛАЎНАЯ ЖОНКА СЛАЎНАГА МУЖА

Жонка Паўла Паповіча (касманаўта №4) адна з лепшых спартсменак СССР.

ЛЯТУЧАЯ СМЕРЦЬ

Эквадорскае радыё аднойчы паведаміла, што вампіры — гэта зусім не міфічныя стварэнні, узятыя з народных казак, а самыя рэальныя лятучыя мышы, якімі хоць гаць гаці амаль усюды ў джунглях Паўднёвай Амерыкі.

Агідныя стварэнні не такія страшныя для людзей, як аб тым многія думаюць. Затое хатняй жывёле ад іх вельмі дастаецца. Шкода, якую яны прыносяць жывёлагадоўлі, асабліва значная ў тых месцах, дзе многа вампіраў. Тут ад іх не ўратуе ні хлеў, ні любая іншая пабудова. Валодаючы бясшумным палётам, яны ноччу нападаюць на сонных жывёл, пракусваюць без усякай болі скуру і злізваюць кроў, якая выступае з ранкі.

Адзін, няхай сабе нават і вельмі вялікі вампір, яшчэ не страшны, бо ён зможа злізаць не гэтак ужо і многа крыві. Іншая справа, калі іх збярэцца штук пяцьдзесят адразу і ўсе яны пачнуць рабіць няшчаснай жывёліне свае кровапусканні. Тут справа можа скончыцца (а часта і канчаецца) трагічна. І гэта тым больш верагодна, бо чым больш крыві яна згубіла, тым мацней засынае, а пад канец можа заснуць і вечным сном.

Асабліва небяспечныя для худобы паўторныя пракусы скуры на месцы не зажыўшай яшчэ ранкі, бо тады нават з самай маленькай дзірачкі кроў ідзе вельмі доўга і можа выклікаць яе гібель.

Нездарма ў Рчыдоне (Усходні Эквадар), дзе вампіры рабілі сапраўдныя спусташэнні ў жывёлагадоўлі, індзейцы давалі па 10 сентава за кожнага забітага вампіра. У краіне неадназова праводзіліся сапраўдныя карныя экспедыцыі на лятучых мышэй. У час адной з такіх кампаній толькі ў пячорах, якія вампіры аблюбавалі пад свае інтэрнаты, было знішчана некалькі тысяч гэтых крывасмокаў.

ПРЫЧОСКІ

Якую прычоску выбраць сабе? Вось пытанне, якое нам лягчэй паставіць, чым на яго адказаць. Бо справа ў тым, што з валасамі ў нас цяжкавата. Кітайскія жанчыны гэтых цяжкасцей не маюць (глядзіце здымкі).

ВАЛАСЫ І ЖАНЧЫНЫ

Прычоска карэйскіх жанчын.

Прычоска тыбецкіх жанчын.

Прычоска жанчын народнасці ій.

Прычоска жанчын народнасці туц.

Прычоска жанчын народнасці тай.

Прычоска жанчын народнасці лі.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

Шмат вады — бяда, мала — яшчэ горш

Вада... Тэма, як рака. Столькі ёсць яе! Акіяны, моры, азёры, рэкі... Мільёны, мільярды тон. Для адных гэта сродак заробку, для іншых страшная неадваротная бяда.

Плывуць рэкі Нараў, Бебжа, Буг. Калісьці свавольныя і капрызныя, яны залівалі велізарныя абшары. Вада тут была няпрошаным госцем, які забіраў усё, што толькі мог. Было тады шмат вады. Значыць, трэба было меліяраваць. Слушна, толькі кошт меліярацыі далёка пераўзыходзіў магчымасці сялян, а дзяржава не мела грошай. Перад вайной на Беласточчыне было 20.000 га меліяраваных зялёных угоддзяў, а з гэтага толькі 1/10 частка была загаспадаравана (сёння маем 100.000 га).

Чаму трэба праводзіць меліярацыю? Вада і паветра найбольш вырашаюць аб ураджаі. Яны цесна звязаны паміж сабой. Калі паверхня забалочана, вада выцясняе паветра. Гэта садзейнічае таму, што карэнні не маюць чым дыхаць, гінуць карысныя бактэрыі, паволі раскладаецца арганічная маса, а пажыўныя рэчывы вымываюцца з глебы. Тады наступае акісленне глебы і зніжаецца яе пладароднасць. У такіх умовах развіваюцца нізкаякасныя расліны, напр. асака, якія даюць шмат сена, але вельмі нізкай якасці.

Як высніць, што глеба празмеру вільготная? З гэтай мэтай капаем ямкі. Калі на працягу нейкага часу вада ўтрымліваецца на глыбіні 40—80 см (на раллі — 40 см, а на сталых зялёных угоддзях — да 80 см) тады трэба праводзіць меліярацыю.

Раз праведзеная меліярацыя аказвае сваё дзеянне на працягу многіх год. Трэба тут зазначыць, што маецца на ўвазе не толькі асушэнне, але і абвадненне, гэта значыць, рэгуліроўка водных суадносін. Тады ствараюцца ўмовы для механічнай апрацоўкі глебы, угнаення, для паляпшэння структуры глебы, хуткага раскладу субстанцыі, адным словам, да дасягнення высокіх ураджаяў.

Меліярацыя — гэта радыкальны метад. У нашым ваяводстве збор сена з забалочаных лугоў складае часта 7—15 ц. з га. Пасля меліярацыі сяляне збіраюць па 60—80 нават 120 ц. з гектара. У сярэднім збіраем каля 45 ц. сена са змеліяраваных і загаспадараваных тэрыторый. Працай у гэтым напрамку кіруюць водныя суполкі, якіх налічваецца 231, і якія аб'ядноўваюць 32 тыс. сялян. Многія з іх могуць пахваліцца добрымі дасягненнямі, напр. у Гарадку, Беластоцкага павета. Аднак некаторыя працуюць яшчэ неактыўна, напр. у Гайнаўскім павеце. А гэта ж важная галіна нашай гаспадарчай дзейнасці, якая не павінна лічыцца другапланавай.

І яшчэ адна заўвага: узровень грунтовых вод павінен быць: для садоў — 130—150 см, для збожжавых і прамысловых раслін — каля 100 см, а на пастаянных зялёных угоддзях — ад 50 да 60 см.

Інж. М. Сухажэбрскі

Прычоска уйгурскай дзяўчыны.

Трыбуна чытачоў

АПОШНІ ВЕЧАР

(Працяг са стар. 4)

ца, дзе яны так нядаўна сядзелі, вызнаючы каханне, села, абняўшы рукамі галаву.

— Няма яго, — прашаптала ціханька, — ну, нічога, неяк там будзе, але цяжка, цяжка на душы! — І яна моцна заціснула рукі. Ёй здавалася, што яна адна на свеце, загубленая сярод пустыннай няўдзячнасці, нікому і ні на што не патрэбная.

«Мама», — захацелася ёй сказаць, але ў гэты момант у жываце нешта таўханулася, аднак тым разам неяк злосна і балюча. І яна прыгожа і шчыра ўсміхнулася, што ўжо не адна, што нехта, каго носіць, дапамінаецца спакою. А ў паветры шумелі і падалі першыя цёплыя кроплі дажджу, асвяжаючы засохшую зямлю.

УЛ. ДВАРАКОЎСКІ

Шчыты выязджаюць з праграмай

Вядомы ўжо драмгурток з вёскі Шчыты (Бельскі пав.) якім кіруе Міраслаў Кадзевіч. Гэты гурток складаецца з групкі моладзі, якая працуе з вялікай ахвотай. Яны па-майстэрску выконваюць сваю праграму, у якую ўваходзяць п'есы, польскія і беларускія песні і гумар. Шчытоўскія артысты выступаюць у суседніх вёсках, а нават выступалі на сцэне ў горадзе Беластоку. 3 лютага г.г. у школьным памяшканні ў вёсцы Пасынкі (Бельскі пав.) вечарам вельмі ўдала выступіў на сцэне з праграмай гурток са Шчытоў. Зала напоўнілася жыхарамі вёскі Пасынкі. Гледачы бурнымі воплескамі віталі кожны нумар праграмы. Усім спадабаліся выступленні самадзейных артыстаў. Пасля выступлення адбылася танцавальная вечарынка для моладзі з Пасынак і шчытоўскіх артыстаў. Я ад усіх гледачоў запрашаю Вас, дарагія сябры са Шчытоў, зноў у Пасынкі. Да новай сустрэчы!

Уладзімір Веселоўскі
Пасынкі

НАША БІБЛІЯТЭКА

Я жыву ў Рэпісках. У нас ёсць бібліятэка. Бібліятэкарам працуе Уладзімір Тэлешэўскі. Бібліятэка мае ўжо 80 сталых чытачоў. Найбольш нашым чытачам падабаюцца кніжкі на гістарычныя тэмы. Асабліва папулярныя ў нас кніжкі «Лёс чалавека», «Праз стагоддзі» і іншыя. Бібліятэка арганізавана ў 1960 годзе, г. значыць. нядаўна і з часам будзе мець значна больш чытачоў. Найбольш людзей збіраецца ў бібліятэку ў нядзелю.

Міша Тэлешэўскі
Рэпіска

Пасябравалі з самадзейнасцю

(Працяг са стар. 5)

ёю жонкаю Груняй, Яўген Гайко, Рэгіна Вашчук, Анна Вашчук, Іван Трацюк і Аляксандр Кухарскі.

А калі жанатыя прымаюць удзел у мастацкай самадзейнасці, дык гэта ўжо вялікае дасягненне. Справа ў тым, што ў многіх нашых вёсках тая ці іншая асоба выступае на сцэне, пакуль не выйдзе замуж або не ажэніцца. Усе жанатыя і вышаўшы замуж, хаця і маладыя, невядома з якіх прычын лічаць за нешта ненармальнае ўдзельнічаць у мастацкай самадзейнасці. А ў Быстрых і моладзь і старэйшыя згуртаваліся вакол настаўніцы Надзі Каменскай, і доўгія вечары запоўніліся падрыхтоўкай п'ес «Суседкі» і «Папараць кветка».

У народзе кажуць: «У добрай справы шырокія крылы». І гэта сапраўды так. Самадзейнікаў з Быстрых запрасілі выступіць жыхары Кнарыд і Вулькі Выганоўскай. І выступалі яны там таксама з вялікім поспехам.

На першую гадавіну сваіх выступленняў на сцэне самадзейнікі падрыхтавалі п'есу «Пінская шляхта». 7 студзеня 1963 года гледачы высока ацанілі іх выступленні. І так добра сябе зарэкамендавалі самадзейнікі, што гулянь у карты і п'янства выцісунула з вёскі мастацкая самадзейнасць.

А Надзя Каменская — гэта жывы прыклад таго, як можа сельскі настаўнік аб'ядноўваць вакол сябе культурныя сілы ў вёсцы, дапамагаць самадзейнікам развіваць свае таленты. Дык пажадаем жа гэтай вясёлай, энергічнай жанчыне далейшых поспехаў у яе вялікай і карыснай рабоце.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

НАШ СОЛТЫС

Солтысам на калёніі Бацюты Лапскага павета з'яўляецца Ежы Камінскі. Гэта яшчэ малады чалавек, аднак яму не чужыя справы сваёй грамады. Ён дабіваецца, каб яго грамада была на першым месцы не толькі ў павеце. але ў цэлым ваяводстве. Бо да апошняга часу калёнія Бацюты лічылася сярод астатніх, таму што былі тут вялікія задоўжанасці ў падатках, а таксама нарыхтоўках перад дзяржавай. І вось калі прышлося выбіраць солтыса (бо Ледаховіч адбыў сваю кадэнцыю), жыхары адразу намецілі Камінскага. Калі ён стаў солтысам, зусім інакш глянуў на ўсе гэтыя справы. Зрабіў некалькі сходаў ды і ў сяброўскай гутарцы з жыхарамі стараўся тлумачыць аб патрэбе тэрміновай платы падаткаў. Людзі спярша толькі плячыма ўзрушвалі: «Што, моў, яго так абыходзіць?» Аднак пасля, калі пабораў пачалі часцей заглядаць на калёнію, пераканаліся, што солтыс меў рацыю. Каб не мець непрыемнасцей, пачалі плаціць. У 1963 годзе на страхоўку толькі першай раты жыхары калёніі Бацюты ўплацілі больш як 18 тыс. зл. Відаць, яны поўнасцю пераканаліся. што падаткі трэба плаціць.

Але не толькі па лініі падаткаў праяўляецца ініцыятыва нашага солтыса. У мінулым годзе за добрую працу над ахovай раслін, за добрае арганізаванне пошукаў стонкі Камінскі атрымаў узнагароду 1100 зл. з аддзелу сельскай гаспадаркі і лясніцтва. Аднак і на гэтым не кончыліся яго старанні для сваёй грамады. На калёніі Бацюты ёсць больш як 20 гектараў пакінутай зямлі. І вось на астатнім сходзе, які тут адбыўся ў студзені г. г., Камінскі выступіў з прапановай да жыхароў пераняць гэтую зямлю для свайго сельгасгуртка (сельгасгуртак на калёніі Бацюты арганізаваўся ў снежні мінулага года) і закантрактаваць бульбу. Потым аказалася, што зямля пад бульбу ў гэтым годзе не надаецца, яна не была ўзорана на зіму. Аграном Семянюк параіў, каб цяпер засеяць гэтую зямлю лубінам, пасля жытам. Пакуль што гэта толькі прапанова, аднак людзі на калёніі Бацюты глядзяць далёка ў будучыню і сваіх слоў не кідаюць на вецер.

К. Каліна

Дзіцячаму саду ў Мілейчыцах неабходна пашырэнне

(Працяг са стар. 4)

тэру для загадчыка пачатковай школы ў Мілейчыцах. Гр. Дамброўскі, сям'ёй у тры асобы, займае тры пакоі, кухню, падрыхтаваную да агульнага харчавання, вялікую пўніцу, два калідоры, зашклёны ганак і ўсё паддашша, якім загадчык не дазваляе карыстацца дзіцячаму саду. Апрача гэтага, займае ён і гаспадарчы будынак. Дзіцячы сад ён трактуе як свайго кватаранта, а дзяржаўныя будынкі як сваю ўласнасць.

Дзіўна, што гэты чалавек забывае, што дзіцячы сад павінен быць на такім жа ўзроўні, як і школа. Дзіцячы ж сад рыхтуе наймаладшае пакаленне да школы, да жыцця.

Мы, бацькі, з аднаго боку бачым ахвярную працу загадчыцы дзіцячага сада гр. Мікульскай і выхавальніц Г. Цыбоўскай і В. Мікалаевіч; з другога боку — вялікую патрэбу стварэння адпаведных умоў выхавання наймаладшага пакалення. Мы імкнемся па магчымасці ахапіць як найбольшы круг дзяцей у дзіцячым садзе. Імення таму ад імя бацькоўскага камітэта і гуртка Таварыства сяброў дзяцей звяртаюся з просьбай да куратара Школьнай Акругі ў Беластоку, каб абмеркавалі жыллёвыя ўмовы мілейчыцкага дзіцячага сада.

Мне здаецца, што не будзе вялікіх перашкод, каб перанесці загадчыка школы на другую кватэру, а нават можа ён трошкі пацясніцца, звальняючы для дзіцячага сада частку жыллёвай плошчы.

Старшыня бацькоўскага камітэта
СЯРГЕЙ КРЭЙЗА
Мілейчыцы

Можа быць весела і на вёсцы

Я часта чую гутарку, што весела можа быць моладзі толькі ў горадзе ці мястэчку, бо там і кіно, і тэатр, часам цырк і іншыя разрыўкі, а на вёсцы моладзь існуе, а не жыве. А я вось дакажу, што і на вёсцы можна знайсці цікавыя заняткі і праводзіць весела зімовыя доўгія вечары.

Хоць у Грыбоўшчыне няма ні святліцы, ні школы, моладзь толькі існаваць не хоча і вырашыла пайсці да настаўніцы ў вёску Лешчаную і папрасіць, каб згадзілася памагчы арганізаваць культурнае жыццё на вёсцы.

Настаўніца Алена Крупа ахвотна згадзілася, за што ўсе ў вёсцы ёй вельмі ўдзячны.

І вось мы пачалі развучваць п'есы і хадзіць на рэпетыцыі штовечар, нягледзячы на вялікі мароз, аж у Лешчаную, за паўтара кіламетра. А 27.I.63 года мы паставілі, што навучыліся. Ставілі тры п'есы. Школа была перапоўнена моладдзю і дарослымі. Усім спадабалася. А сабраныя грошы мы прызначылі на будову школ.

Жэня Глэмбоцкая

Дарагое Сэрцайка

«Чытаючы «Ніву» бачу, што ты шмат чытачам раіш і дапамагаеш. Жыву на вёсцы, маю 19 год і скончыла 7 класаў пачатковай школы. Дома брат жанаты — і я непатрэбна. Хацела б паступіць на якую-небудзь работу, але не маю ніякай прафесіі, бо не мела матэрыяльных сродкаў вучыцца. Мо' ты, дарагое «Сэрцайка», параіш, дзе можна было б вучыцца, маючы 19 год. Парай, «Сэрцайка», буду вельмі ўдзячна», — піша да нас Оля з вёскі Г. у Беластоцкім павеце.

Хоць «Сэрцайка» раіць перад усім у сардэчных справах, аднак не адмовіць сваёй парады Олі з Беластоцкага павета.

Дарагая Оля. Людзі вучацца, маючы 50 і больш год, а ты маеш толькі 19. Дык няма тут ніякіх перашкод, патрэбна толькі ахвота да навукі. Я б табе раіла ў будучым навучальным годзе 1963/64 паступіць у Korespondencyjne Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku ul. Ciepła 32. Там можаш скончыць 9 класаў або здаць матуру і тады паступіць у школу медсясцёр у Беластоку, вул. Варшаўская 29. Па 9 класах будзеш там вучыцца 4 гады, а па матуры — 2 гады. Школа мае інтэрнат і плаціць стыпендыі для тых, хто добра вучыцца. У гэтую школу прымаюць жанчын ад 16 да 32 год. І вось так можаш здабыць цікавую і ганаровую прафесію. Раю над гэтым падумаць. Аб умовах прыняцця да карэспандэнцыйнага агульнаадукацыйнага ліцэя і школы медсясцёр мы пісалі ўжо ў «Ніве» з 1962 года, а больш падрабязна аб гэтых школах можна даведацца ў канцылярыі гэтых школ.

Жадаю поспехаў
СЭРЦАЙКА

КІНО

ПРАГРАМА на 4 — 10.III 1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„W. I. Lenin" (radz.), 5—7. „Ożeniłem się z czarownicą" (USA), 8—10.

Кляшчэлі
„Morderca mieszka pod 21" (franc.). 5—7. „Alibi nie wystarcza" (czeski), 8—10.

Равасады
„Sprawcy nieznani" (włoski), 9—10.

Нараў
„Tragiczny zamach" (jugosł.), 6—10.

Нараўка
„Katastrofa" (węgierski), 6—10.

Чаромуха
„Tajemnica zielonego boru" (radz.), 5—7. „Dwaj panowie N" (polski), 8—10.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Koniec drogi" (bułg.), 6—7.

Бранск
„Jons i Erdme" (NRF). 5—7. „Mężczyźni na wyspie" (polski), 8—10.

Орля
„Marynarz z Komety" (radz.), 6—10.

Райск
„Noc szpiegów" (franc.), 6—10

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Na scenach świata" (rumuński), 5—7. „Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 8—10.

Міхалова
„Nikt nie zna prawdy" (radz.), 5—7. „Rodzina Milcarków" (polski), 8—10.

Супрасль
„Mandacik proszę" (włoski), 5—7. „O dwóch takich co ukradli księżyc" (polski), 8—10.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Profesor Mamlock" (NRD), 5—7. „Martwe dusze" (radz.), 8—10.

Мілейчыцы
„Tajemnica zielonego boru" (radz.). 5—7. „Dwaj panowie N" (radz.), 8—10.

Нурэц
„Pierwszy lot w Kosmos" (radz.), 5—7. „Rodzina Milcarków" (polski), 8—10.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Paragraf i miłość" (hinduski), 5—7. „Ostatni świadek" (NRF), 8—10.

Сухаволя
„Futrzany gang" (angl.), 5—7. „Rok przestępny" (radz.), 8—10.

Шудзялава
„Tajemnica starej kopalni" (angl.) 6—10.

Янаў
„Śladami Ikara" (radz.), 5—7. „Dom bez okien" (polski), 8—10.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 9—10.

Новы Двор
„Pragnienie" (rumuński), 9—10.

Ружаны Сток.
„Samolot odlatuje o 9-tej" (radz.), 5—6. „Burza nad stepem" (jugosł.). 7—8. „Ząb rekina" (radz.), 9—10.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 łz. półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 5 $ — w USA.

Nakład 5000 Bltk A-3

Думкі Яські Апалоніка

Калі лгун гаворыць праўду, Яму ніхто не верыць; а калі справядлівы хлусіць, усе думаюць, што гэта чыстая праўда...

* ✻ *

У цемнаце патрэбны свет, а ў бядзе розум не паможа...

* ✻ *

Для доктара ўсе хворыя — сябры, але пакуль жывуць.

* ✻ *

Вароны кружацца там, дзе мяса, а п'яніцы, дзе прадаюць гарэлку..

* ✻ *

І дурны пакуль маўчыць, выглядае на надта разумнага.

Яська Апалонік

ГАСЦІННАСЦЬ

Муха да Слана:

— Запрашаю вас раздзяліць са мною маю скромную вячэру.

ДЗЕ ГРОШЫ?

Жонка выправіла мужа ў горад прадаць вепрука. Дамоў ён вярнуўся ў вясёлым настроі з сябрамі — аднавяскоўцамі. Жонка яшчэ з парога грозна спытала:

— Дзе грошы?

— Грошы? Як дзе? Купіў лапату. Туды-сюды, хацеў табе на спадніцу набраць, і грошы ўсе!

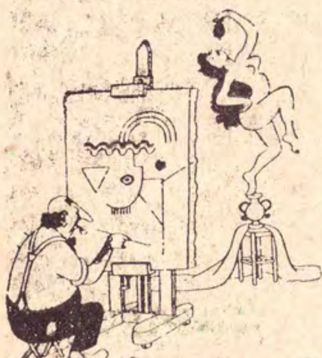
САПСАВАЛІ ШЫНЕЛІ

Цяжка жылося царскім салдатам, асабліва падчас манеўраў. Яны часта галадалі.

Аднойчы салдат палез да бабы ў склеп за малаком. Баба ўбачыла гэта і пачала крычаць, а салдат тым часам уцёк. Баба прыкмеціла на ім адну прыкмету, — распораную шынель (у вёсцы стаяла кавалерыйская часць) — і заявіла аб тэтым начальніку. Баба папрасіла паказаць усіх салдат, каб яна пазнала таго, што краў малако.

Салдат выстраілі. Баба абыйшла строй і, убачыўшы, што ва ўсіх салдат шынелі распораны аж да пояса, толькі рукамі ўспляснула.

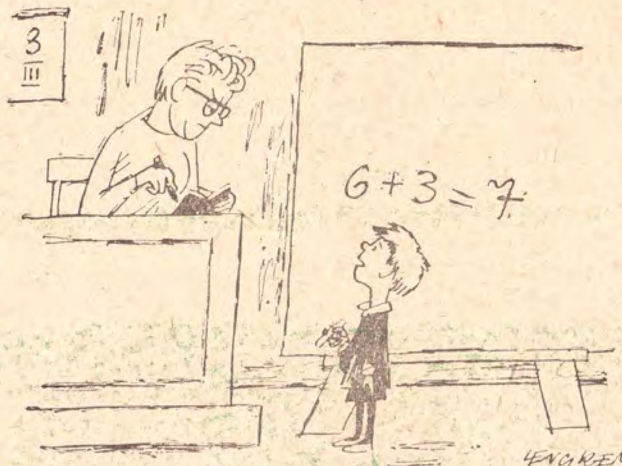
— Вось дурні, за збаночак малака ўсе шынелі сапсавалі.

— Да д'ябла! Зноў вы паварушыліся!

ДЗЕНЬ ЖАНЧЫН

— У гэты дзень, пані прафесар, мы павінны быць салідарныя.

— Сёння, з выпадку свята жанчын я пачытаю табе газету.

— Я... я хацеў толькі павіншаваць вас, пані доктар, з нагоды Дня жанчын.

НЕ ПА ЗУБАХ

Падышла свіння да лужыны і ўбачыла ў ёй сонца. Плюхнулася ў гразь, а таго — як і не было. Хаўронння зноў паўтарыла свой захад. «Напэўна ж для мяне яно? — думае Хаўронння. — Калі - небудзь ды з'ем».

З таго часу свінні ўсё лезуць у гразь.

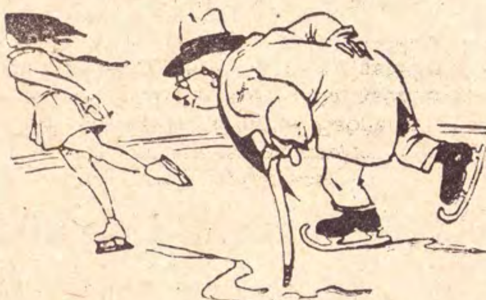
ЛІСА І АСЁЛ

Не спадабалася Лісе Бабрыха,
Зрабіць Бабрысе хоча ліха —
З пасады хоча зняць яе.
Прычыны ж важнай нестае.
«Ага, знайшла!
Пайду я да Асла», —
Ліса рашае. І пайшла.
(Заўважым: быў Асёл не радавым,
Начальнікам ён быў і не малым).
Прыйшла ліса з усмешкаю нявіннай.
Прыемную зрабіла міну,
Прыемных пару слоў
Сказала пра аслоў,
Бо ведала, як ласы
Аслы на ўсякія прыкрасы.
А потым, памаленечку, паціху
Ліса распачала чарніць Бабрыху.
Асёл паверыў, сакратарцы звоніць:
«Пішы загад, пара Бабрыху зволіць...»

Ну што ж, часамі выпадкі бываюць,
Што плёткам беспадстаўна давяраюць.

М. Урбановіч

НЕПАПРАЎНЫ

ФІЛАТЭЛІСТЫКА

— Паблажліва я заўсёды глядзеў на філатэлістаў, — пачаў расказ Фама. — Найбольшым поспехам сярод філатэлістаў карыстаюцца сакратаркі.

Затым Фама кульнуў кілішак, панюхаў хлебную скарыначку, пасмактаў хвосцік селядца і працягваў гутарку:

— Сакратаркі маюць добрае сэрца, і, шкадуючы пашкоджаных хваробай калекцыянавання людзей, вырэзваюць з канвертаў ім маркі. Філатэлісты прымаюць гэты падарунак з глыбокай пашанай і пачынаюць паміж сабой абмен, намагаючыся пры гэтым надуць адзін другога. Шматлікія грамадзяне грабуцца ў паштовых марках, бы курыца ў дзярме. Знайшоўшы нешта, кудахтаюць, быццам брыльянт знайшлі.

Сустрэўся я аднойчы ў карчме з грамадзянінам, хворым філатэлістычнай ліхаманкай. Хворы быў нафаршыраваны маркамі, бы каўбаса саланінай. Аб кожнай марцы расказваў. У якім годзе і якім тыражом выдадзена. З боку выходзіла, чалавек вучоны, а ў рэчаіснасці, мазгавая сістэма засмечана паштовымі маркамі. Слова за словам, і паказвае ён мне блакітную марку з намаляванай радзіскай ці ружай. «Блакітную купіў за тры тысячы, — гаворыць, — гэта серыя складаецца з двух марак і каштуе пятнаццаць тысяч. За такую самую марку, толькі ружовую, заплачу пяць тысяч.» Не звярнуў я тады ўвагі на гэтыя словы хворага з паважання — філатэліст за пачастунак плаціў. Як выявілася, новы знаёмы, апрача філатэлістыкі, любіў гарэлку і ў гэтай карчме выконваў абавязкі штодзённа.

Тут Фама зрабіў паўзу, выпіў кілішак, пажаваў цыбульку, затым працягваў:

— Мо' два дні мінула, мо' тры — дні ў мяне не лічаныя. Іду па вуліцы, а на рагу чалавек стаіць, альбом разгорнуты трымае. Гартае альбом. Як у калейдаскопе паштовыя маркі мігаюць усімі колерамі вясёлкі. А на апошняй старонцы марка ружовая з радзісачкай. Устрасянуўся я, бы ад доктарскага ўколу, і пытаю, колькі каштуе ружовая з пятрушкай. Прадаўшчык тлумачыць: «Гэта бутон цюльпана, у серыі дзве маркі, але я маю толькі гэту, некамплектную, таму каштуе ўсяго дзве тысячы». Пачаў я тут таргавацца, адыходзіць, вяртацца, а прадаўшчык стаіць цвёрда, непарушна, як помнік перамогі. Нарэшце ударылі па руках, аддаў я за марку тры пяцісотныя паперкі. Прыходжу ў карчму, да філатэліста падсаджваюся, выкладаю марку на столік і кажу: за пяць з палавінай тысяч можаце забраць гэты бутон радзіскі. Філатэліст паглядзеў насмешліва і без нажа мяне рэжа: «Прадаў я, — гаворыць, — блакітную марку, таму непатрэбная мне ружовая». На другі дзень выявілася, што маёй ружовай марцы цана пяць злотых.

Фама змоўк, напоўніў свой кілішак, а я падумаў: меў рацыю Аляксандр Астроўскі, напісаўшы «Не ў свае сані не сядай». Хто суне нос у няведамыя справы, заўсёды па носе дастане.

Дзядзька Лявон

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галены Бажэнка з Валілаў, Беластоцкага павета, і «Беларускі» з Беластока змяшчаем папулярную савецкую песню.

ТИШИНА

Ночью за окном метель, метель,
Белый беспокойный снег.
Ты живешь за тридевять земель,
Ты не вспоминаешь обо мне.
Знаю я — ни строчки не придет,
Память больше не нужна.
По большому городу бредет
Тишина...

Ты меня не ждешь давным-давно
Нет к тебе путей-дорог.
Счастье у людей всего одно,
Только я его не уберег.
Ночью мне покоя не даёт
Горькая моя вина.
Ночью за окном звенит, поет
Тишина...

Только б мне тебя найти, найти,
Отыскать в любом краю,
Только бы сказать тебе «прости»,
Руку взять любимую твою,
Рассказать, как ночи напролёт,
Летом и зимой — без сна,
Здесь тебя со мною вместе ждёт
Тишина...

Знала б ты, как ночи напролёт,
Летом и зимой без сна
Здесь тебя со мною вместе ждёт
Тишина...

